

induplati glasilo delovne organizacije

Konoplan

induplati jarše

LETO XXIX

JUNIJ 1981

Volitve

Volitve so najbolj neposredna oblika svobodnega odločanja. Tako, kot ni svoboda nekaj podarjenega velja to tudi za volitve. Bitke in vojne so bile, in so še, potrebne za dosego najosnovnejših pravic, ki gredo vsem ljudem. Vsaj polovica naših državljanov je doživljala strahote druge svetovne vojne; večina te polovice je aktivno ali pasivno sodelovala v narodno osvobodilni vojni. Prav vsi pa vemo, koliko žrtev je bilo potrebnih, da smo dočakali tiste majske dni 1945, ko smo dali duška vsemu, kar smo doživljali in doživeli. Zmagoviti vojni in miru v svobodi.

Prvemu navalu veselja so sledila trda leta izgradnje zaostale in porušene domovine. Usposobili smo stroje in jih pognali v tek. Začeli smo tam, kjer so kapitalisti in fašisti nehali. Izdelovali smo za naše ljudi, ki so ostali brez vsega. Brez oblačil in brez potrebščin za vsakdanje življe-

nje. Od velikih nalog je bila prva opravljena. Naslednja je terjala obnovo našega gospodarstva, našega kmetijskega in živinorejskega dela gospodarstva. Nasititi je bilo treba veliko milijonov lačnih ust. Tudi tej, ne lahki in dolgotrajni nalogi smo bili kos.

Potem smo se lotili urejanja zdravstva in šolstva. Povsod smo uspeli, ker smo se zavedali pomembnosti in koristi, ki jih bomo imeli le mi sami. Začeli smo z gradnjo železnic in cest. Brigadirski horuk je postal dolgo vrsto let nekaj vsadkanjega. Delali smo in uspevali. V mestih so izginjale ruševine; zamenjale so jih stanovanjski bloki in stolpnice. Manjši kraji so dobili mestne izgled, ponekod pa so nastala nova mesta. V vse kraje smo napeljali elektrovođe in vodovode. S cestno povezavo smo medkrajevne razdalje »zmanjšali«. Trgovinska dejavnost je v sodobni obliki postala nezamenljiv del

naših potreb za zadostitev želja, ki segajo prevečkrat preko okvirov možnosti.

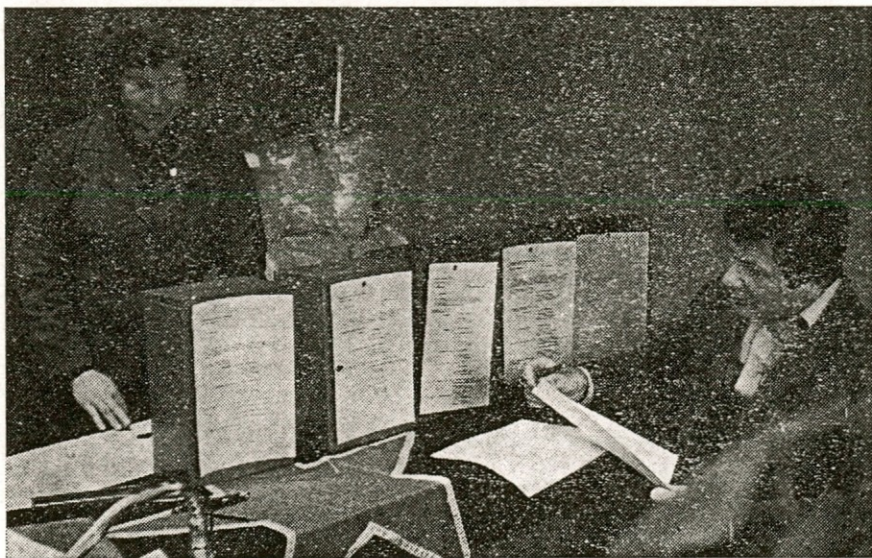
Takšen je življenjepis Federativne socialistične republike Jugoslavije. V tem času so naši najvišji politični organi oblikovali še sodobnejšo obliko življenja v socialistični skupnosti. Tovariš Edvard Kardelj je bil duhovni tvorec ideje o samoupravnem socializmu, ki nima nikjer modela, ki bi ga bilo mogoče posnemati. Oblikovanje samoupravljanja je uveljavljeno ne pa dokončano delo. Nekatere misli še dobivajo prostor v naši stvarnosti. Tisto, kar se je medtem pokazalo kot manj dobro, pa smo že opustili ali bomo, ko bo to zamenjano z boljšim.

Tako je misel za ta uvodnik zaokrožena. Ostane nam še odlomek, ki naj poudari velikanski pomen svobodnega izražanja v obliki volitev. Kandidatne liste so naše delo. Mi smo predlagatelji kandidatov. Nihče ni od tega dela odrinjen, če pa je že tako, potem se je umaknil sam. Iz razloga, ki se je zdel njemu samemu tehten za takšen korak.

Pri volitvah smo ponovno vsi dolžni sodelovati. Prisile ni, zamenjala jo je zavest dolžnosti in tej sledijo na vseh volitvah skoraj vsi, ki imajo pravico (zahtevana starost) voliti.

Predno bi zaključil, še besedo, dve o izvoljenih. Ne pozabite, **IZVOLJENI SO NAŠI PREDSTAVNIKI, IZBRANI NA DEMOKRATIČNIH VOLITVAH!** Potreben ugled smo jim dolžni izkazati, uspešni pri svojem delu pa bodo le, če bomo z njimi sodelovali. V tej številki Konoplana so statistični podatki o izvoljenih članih za vse delavske svete in njihove komisije. Polovico članov smo izvolili pred letom dni, prihodnje leto bo zopet

Nadaljevaje na 2. strani

Tako je bilo na enem od volišč letos v maju. Le kandidati so drugi, medtem ko ostaja izgled volišč več ali manj enak

Tudi letos smo delavci Induplati volili svoje delegate v samoupravne organe 6. 5. 1981 od 6. do 18. ure. Volitve so v redu potekale, volila je na vseh voliščih večina volilcev. Zamenjali ali ponovno smo izvolili tiste člane delavskih svetov, delavskih kontrol in disciplinske komisije, ki so bili lani izvoljeni za eno leto. Drugo polovico članov (lani so bili izvoljeni za dve leti) pa bomo volili prihodnje leto. Letos smo vse (razen dveh) volili za mandatno dobo dveh let.

Oglejmo si sestavo naših najpomembnejših organov samoupravljanja, ki smo jim zaupali in jih zadovolžili, da bodo, ob pomoči strokovnih služb, odločali o zadevah v zvezi z našim poslovanjem in gospodarjenjem.

TOZD Proizvodnja

Delavski svet

Forjan Štefka
Torkar Milka
Nussberger Mara
Zupan Anton
Kramberger Ana
Lužar Franc
Lončar Franc
Zrim Rudi
Hribovšek Slavko
Perko Pepca
Šimenc Ivanka
Jenko Janez
Lenček Jernej

Odbor samoupravne delavske kontrole

Cernohorski Marija
Jenič Viktor
Burja Matevž
Šarc Drago
Knez Alojzija

TOZD Konfekcija

Delavski svet

Novak Vinko
Tavčar Franc
Vodlan Niko
Malus Lojzka
Borštnar Zinka
Urancar Ivica

Koželj Janez
Lautar Marinka
Drčar Vida
Oštir Milka
Lenarčič Nada

Odbor samoupravne delavske kontrole

Baloh Matevž
Hafner Janez
Huber Olga
Mrkužič Marija
Oštir Valko

Delovna skupnost skupnih služb Delavski svet

Blejc Danica
Puhan Karolina
Šoštarč Majda
Verhovec Aco
Kosmač Janez
Brojan Marija
Černe Cirila
Jerman Marica
Pavlič Marija

Odbor samoupravne delavske kontrole

Kavčič Rajko
Pavlič Bernarda
Puhan Franc
Hribernik Marinka
Stoimenovski Pavle

TOZD Restavracija

Odbor samoupravne delavske kontrole

Kodele Nada
Pavlič Tone
Frelj Hilda

DELOVNA ORGANIZACIJA

Delavski svet

Kosec Betka
Hren Anton
Zupan Pavle
Kotnik Anton
Berdaj Joži
Jevnikar Milka
Rebolj Mira
Sešek Ivo
Bec Stane
Jeran Albinca
Novak Franc
Levec Majda
Jamnik Rozi
Frelj Hilda
Rihtar Franjo

Odbor samoupravne delavske kontrole

Giovanelli Lovro
Vrhovnik Majda
Kurzweil Vinko
Baloh Matevž
Štrukelj Ida

Disciplinska komisija delovne organizacije

Kregar Rihard
Hribernik Alenka
Novak Franc
Robavs Tončka

Stanojevič Marjana
Kosmač Janez
Porenta Slavi
Kukovec Angelca
Oražem Maks — zunanji član
Savnik Janez — zunanji član
Kosmač Mitja — zunanji član
Marinšek Viktor
Peterka Marija
Kisovec Branka
Drolic Jana
Pavlič Anica
Barbarič Anton
Doma Avgust
Kodele Nada
Pavlič Tone
Urbanija Viktor
Marolt Majda
Sitar Marija
Uršič Janez — zunanji član
Pirman Milan — zunanji član

Na isti dan smo na referendumu sprejeli tudi predlog samoupravnega sporazuma o koriščenju rekreacijskih objektov Induplati Jarše z naslednjo večino glasov:

TOZD Proizvodnja — 62,62 %
TOZD Konfekcija — 78,45 %
TOZD Maloprodaja — 92,31 %
TOZD Restavracija — 85,00 %
DSSS — 80,73 %

ZASEDANJA DELAVSKIH SVETOV

Na vseh zasedanjih so se delavski sveti najprej konstituirali in izbrali predsednike oziroma namestnike.

TOZD Proizvodnja:

Forjan Štefka — predsednik
Kramberger Ana — namestnik

TOZD Konfekcija:

Tavčar Franc — predsednik
Novak Vinko — namestnik

DSSS:

Blejc Danica — predsednik
Puhan Karolina — namestnik

DO:

Sešek Ivo — predsednik
Hren Anton — namestnik

Nato so novo konstituirani delavski sveti potrdili izid volitev in referendumu ter imenovali izvršne odbore delavskih svetov in komisije na ravni delovne organizacije in po posameznih tozdihi.

TOZD Proizvodnja Izvršni odbor DS

Sasso Viktor
Pivk Ivan
Kukovec Angela
Jeran Albina
Ručigaj Jernej

Komisija za del. razmerja

Pavli Poldo
Šimenc Vida

VOLITVE

Nadaljevanje s 1. strani

polovica novih. To je pravilo stalnosti in nenehnega delovanja organa, ki je v celoti edinstvena oblika delavske oblasti pri upravljanju s proizvodjalnimi sredstvi in z razpolaganjem s pridelki, ki jih je rodila naša zemlja.

Zelja po svobodi podira ovire. Ponekod so zapreke visoke. Nekatere so oblite s krvjo, toda neprehodna ni nobena. To naj bo moto tega zapisa in misli, na katero nekateri že pozabljajo.

-r

Hanzlovski Ana
Kerč Anica
Soklič Majda

Komisija za OD
Zalokar Draga
Grojzdek Helena
Gerbec Ivana
Sevnik Ana
Troha Miro

TOZD Konfekcija
Izvršni odbor DS
Kunstelj Ana
Škerjanc Antonija
Uštar Helena
Per Jožefa
Peterka Francka

Komisija za delovna razmerja
Strel Vera
Šunkar Mara
Prestor Marija
Dimc Mara
Zupan Marinka

Komisija za OD
Učakar Helena
Tič Viktorija
Kos Marija
Semprimožnik Ana
Brcar Mimi

Delovna skupnost skupnih služb
Izvršni odbor DS
Šimic Ivanka
Kosmač Albinca

Gorjanc Magda
Hiršman Stana
Tomc Ana

Komisija za delovna razmerja
Hiršman Stana
Močnik Jelka
Škorjanc Majda
Habjan Vera
Burja Pepca

Komisija za OD
Šoštarič Majda
Pirc Ivan
Lajevec Ana
Korošec Majda
Kurzweil Vinko

Delovna organizacija
Izvršni odbor DS
Gizela Rihtar
Dolenc Anton
Zupan Minka
Urbanija Viktor
Kurzweil Breda

Komisije na ravni delovne organizacije

Komisija za samoupravne akte:
Kotnik Janez
Požar Miha
Paš Ingo

Komisija za informiranje:
Bergant Jana
Šunkar Mara
Šoštarič Majda

Komisija za vsklajevanje pravic, obveznosti in odgovornosti iz delovnih razmerij:

Pavli Polda
Antonijevec Miloš
Pavlin Matjaž

Komisija za varstvo pri delu:

Razpet Jože
Per Jožefa
Habjan Vera

Komisija za reševanje stanovanjskih problemov:

Korošec Ema
Zabret Milan
Pušlar Alojz

Komisija za izobraževanje delavcev:

Sitar Marija
Pungerčar Kristina
Škrbec-Flego Karmen

Komisija za šport in rekreacijo:

Birk Rajko
Koželj Janez
Marolt Darinka

Iz TOZD Maloprodaja in TOZD Restavracija bomo objavili komisije in člane v skupnih komisijah prihodnjič.

Seje delavskih svetov TOZD

Na vseh zasedanjih so obravnavali še problematiko prevozo* in se do-

* Glej članek Problematika prevozov v današnjem Konoplanu

govorili, da bomo skušali obdržati proge vsaj za zimski čas in stopili v stik z drugimi DO (Slovenijales, Lek). Z anketo bi dobili natančno sliko o uporabi prevoznih sredstev ter realno ocenili problem in ustrezno ukrepali.

Delavski sveti so ugotovili, da je nadurno in pogodbeno delo v skladu z zakonom v pravilniku o delovnih razmerjih, saj je v vseh TOZD minimalno. Nadurno delo je bilo uvedeno zaradi odpravljanja ozkih grl, vzdrževalnih del, pogodbeni pa za sodelovanje zdravnice-specialistke za medicino dela in za ureditev razstavnih prostorov na sejmu Moda 81, tipkanje za samoupravne organe in drugo.

Sprejeli smo načelno stališče, da k ostalim enotam posebne izobraževalne skupnosti (PIS) ne bomo več pristopali, saj smo že v PIS za tekstilno stroko, za denarni in blagovni promet ter turizem in gostinstvo.

Računski center je delavskemu svetu DO predlagal nabavo ali za-

menjavo računalniške opreme, saj je dosedanja, v 10 letih uporabljana, popolnoma iztrošena in zelo zastarela s kapaciteto spomina 16 K, nova oprema naj bi imela kapaciteto spomina 1024 K. DS DO je potrdil, da se izmed štirih ponudnikov izbere Intertrade IBM LJ kot najugodnejšega in da se lahko začnejo priprave za uvoz računalniške opreme (do maja letos je bil uvoz prepovedan). Opremo bi nabavili v dveh fazah:

1. faza — 12 terminalov v letu 1982

2. faza — 40 terminalov v letih od 1985 do 1990.

Oprema bi se nabavila iz združenih sredstev vseh TOZD.

DS TOZD Konfekcija

Holandska firma nam je v prvih mesecih letos ponudila posel za sodelovanje na področju proizvodnje jader za jadrane deske. Ponudeni posel je za nas v celoti ugoden. Da pa bi ga lahko prevzeli, bomo morali še marsikaj pripraviti v Radomljah (urediti skladiščne prostore, ojačati elektro napeljavo za dodatne stroje, ogrevanje in razsvetljavo, narediti bo potrebno krojilne

mize itd.), kar nas bo tudi nekaj stalo. Stroje po priskrbel ponudnik, vendar bodo problemi zaradi uvoza opreme. Člani DS se strinjajo, da v vsesplošnem prizadevanju za devizami posel sprejmemo in se lotimo priprav.

DS je odobril doplačilo v znesku din 18.202,00 za povišanje cen varilnega aparata TIGVAR.

TOZD Proizvodnja

Sprejeli smo več samoupravnih sporazumov o deviznem pokrivanju z delovnimi organizacijami Hemteks Skopje, Predelnica Litija, Jugokril Ljubljana in komu bomo odstopili devizna sredstva ter dva sporazuma, s katerima bosta Intertrade LJ in Slovenijaceste LJ nam odstopila devize. Sprejetje teh sporazumov je bilo nujno za nadaljnje normalno poslovanje.

Tudi prošnji Tekstilne tovarne Senožeče za denarno pomoč zaradi uničenja strojev ob požaru, ne moremo ugoditi, ker bi potem nam primanjkovalo likvidnih sredstev za normalno poslovanje. Posodili pa smo jim za 187 milijonov (starih) din obveznic.

Tako je bilo v Domžalah za občinski praznik 23. maja letos

Občinski praznik v Domžalah

Povsod v naši domovini slavijo občinske praznike. Gre za obujanje spominov na dejanja, ki so v svojem junáštvu postala pomnik sedanjemu času in gre za čas, ko predajamo dobrine današnjega dela v uporabo.

Se do nedavnega smo slavili v domžalski občini svoj praznik sredi vročega poletja. Kljub trudu in velikemu delu, ki je bilo potrebno za pripravo slavlja, nam to ni najboljšje uspevalo. Julijski dnevi so za mnoge čas počitnic, da o šolarjih vseh stopenj ne govorimo. Predlog za premik občinskega praznika je bil zato. rej umesten. Odločili smo se za maj, točneje za 23. maj.

Pred 44 leti je bil v tem času v naši občini VELIK SHOD LJUDSKE FRONTE v Taboru nad Ihanom. Velik skup solidarnosti je bil to, čeprav so danes med nami le posamez-udeležili. Čas, ta neusmiljena niki, ki so se shoda tudi sami ura življenja, je že močno segel v vrste nekdanjih udeležencev. Veliko jih je ostalo tudi na poljani slave NOV 1941—1945.

V spomin na ta shod, kjer je bila prvič izražena solidarnost v boju za nacionalne in socialne pravice delovnih ljudi, praznujemo in bomo poslej

praznovali v občini Domžale svoj praznik.

Letos so se vključili v prireditveni spored planinci in lovci, člani telesno-kulturnih organizacij ter družbeno-politične organizacije. Posebej velja naglasiti otvoritev Centra za usposabljanje invalidne mladine v Mengšu in otvoritev obnovljene separacije TOZD Peskokopi v Drtiji pri Moravčah. ABC Napredek je odprl v Dobu novo trgovino, v središču Domžal pa so triindvajsetega maja izročili svojemu namenu trakt C Zdravstvenega doma. Idejno pa je največjega pomena posaditev 88 lip ob Bistrici, kjer nastaja tako drevored idejne pripadnosti naši skupnosti.

Le občinski kronisti bodo zmogli naštet vse prireditve in dosežene rezultate, zato je treba razumeti tudi ta zapis le kot neki zapis oz. enega od zapisov, ki pripoveduje o naših hotenjih in prispevkih k skupni stvari, ki se imenuje socialistična revolucija v svobodi. Vedno nove naloge zahtevajo, da ta boj ni nikoli končan in, da so nam doseženi rezultati spodbuda, da se že jutri oprimumo novih nalog, ki naj bodo po končanju znova vzrok za proslave.

-r

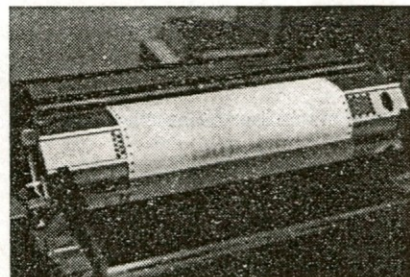
Domžale 80/81

V zgodnjih jutranjih urah 16. 5. 1981 se je v naši občini pričela akcija preverjanja usposobljenosti obrambnega delovanja — akcija NNNP Domžale 80/81.

Glede na to, da je bila sobota 16. maja 1981 v naši delovni organizaciji dela prost dan, so se aktivnosti in naloge izvajale pretežno štabno. Na najhitrejši možni način so bili aktivirani člani komitejev za SLO in DS v TOZD in DSSS. Komiteji za splošni ljudski odpor in družbeno samozoščito TOZD Proizvodnja, TOZD Maloprodaja, TOZD Restavracija in DSSS, so delovali za območje delovne organizacije oz. navedenih TOZD in DSSS v Jaršah, v povezavi s krajevno skupnostjo Jarše—Rodica; komite za SLO in DS TOZD Konfekcija je svoje naloge izvajal v Radomljah v povezavi s krajevno skupnostjo Radomlje.

S pomočjo kurirjev, ki so svoje naloge vestno in hitro opravljali, so bili v najkrajšem času aktivirani vsi izvajalci obrambnih priprav, pripadniki narodne zaščite pa so se takoj vključili v izvajanje zavarovanja in varovanja premoženja in objektov delovne organizacije. V času akcije so bili, glede na predpostavljene izredne razmere in ogroženost (razne oblike sabotaž, letalski napadi, požari, teroristične akcije, širjenje sovražnih letakov in drugega propagandnega materiala), aktivirani tudi pripadniki civilne zaščite (predvsem člani protipožarnega voda in člani voda prve pomoči), predstavniki družbeno političnih organizacij in člani samoupravnih organov ter tudi delavci, predvideni za delo v izrednih razmerah.

Ugotovimo lahko, da so vsi člani delovne organizacije, ki so kakorkoli sodelovali v navedeni akciji, z vso vestnostjo in odgovornostjo izvrševali svoje naloge ter dokazali, da se v celoti zavedajo pomembnosti nalog splošnega ljudskega odpora in družbene samozoščite. Dokazali smo, da bi se znali uspešno upreti vsakemu sovražniku, ki bi skušal rušiti pridobitve naše samoupravne ureditve.

Iz računalnika prihaja nov cenik z novimi cenami

Položaj žensk v naši družbi - okrogla miza

Svet za družbenoekonomski in politični položaj žensk pri OK SZDL Domžale je organiziral »okroglo mizo«, kjer so se zbrale predstavnice (v glavne sindikalne aktivistke) iz delovnih organizacij Toko, Tosama, Univerzale, Trak in Induplati — razgovor se je odvijal 28. maja 1981 v prostorih naše restavracije. Za okroglo mizo so prišli tudi predstavniki obč. sindikalnega sveta, soc. skrbstva, skupnosti za pok. inval. zavarovanja, skupnosti otr. varstva in drugi ter Slavko Zalokar iz RK SZDL. Razgovor sta vodila Almira Zemljčeva in Matjaž Brojan.

Namen razgovora je bil razkriti in analizirati delovne in življenjske pogoje zaposlenih žena, zato so izbrali tekstilno industrijo, saj je po statistiki, v vsaki od naštetih DO, od vseh zaposlenih po 70 do 90 % žena. (Kasneje smo ugotovili, da je z ženami vse bolj zastopana tudi kovinska, elektro in kemijska industrija). In tu se začnejo vsi problemi.

Vedno več žena se želi (in mora) zaposliti, se uveljaviti na delovnem mestu, istočasno pa je nismo razbremenili njenih materinskih (vzgojnih) in gospodinjinskih dolžnosti. Zato vsak dan bolj ugotavljamo, da žena prihaja na delo utrujena (bolj kot moški), tudi v službi je del njenih skrbi usmerjenih na dom: delavke za strojem, s težjim fizičnim ali umskim delom, zelo težko dočkajo pokojnino ali pa se morajo predčasno upokojiti. V razgovoru se je predvsem v dveh DO zelo izpostavljala problem premestitve delavke zadnjih pet let pred upokojitvijo na lažja dela (kar pomeni po 30-letnem delu v tkalnici je premeščena na delo, kjer mora dvigati težke bale blaga ves dan), ki so tudi manj vrednotena. To zadnje pa se seveda spet pozna pri pokojnini, ki je tako nizka, da čisto niti življenjskemu minimumu ne zadosti.

Precejšen del razgovora je bil namenjen tudi nočnemu delu delavk, ki se, v zelo majhnem obsegu, še vedno pojavlja (od 400 na 30 žensk v 8 letih). Lani in letos, ko je proizvodnja usmerjena v izvoz, istočasno pa moramo zadovoljiti tudi domače tržišče, je nastal problem, kako dovolj proizvesti. Zato delo poteka v treh izmenah in za dopolnjevanje ozkih grl smo morali ponoči zaposliti tudi nekaj žensk, ki v glavnem niso matere majhnih otrok. Seveda pa se tako oddaljujemo od dogovora o popolni ukinitvi nočnega dela žensk (ta problem se še posebej pojavlja še v Tosami). Pri tem pa ne naletimo na problem le pri delu v proizvodnji. Problem se pojavlja tudi v obratnem smislu, ko se npr. inženirka za računalništvo ne more in ne sme zaposliti (in še prej izobraziti za to smer), saj procesni računalnik terja obvezno tudi nočno delo. Sicer je pa prav naša DO že večkrat predlagala beneficiran staž za določena dela, predlog ni bil sprejet.

Dotaknili smo se tudi delegatskega delovanja žensk, saj se tudi tu

pojavi problem; morda sta dva najbolj pereča: Sestanki naj bi bili popoldne, da ne bi obremenjevali (zmanjševali) našega dohodka, pa je vedno in vedno problem nepreskrbljeno varstvo za otroka, kar ima na skrbi le žena (99 %). Četudi bi bili VVZ pripravljeni organizirati popoldansko varstvo, nastanejo še drugi problemi, predvsem čustveni, zaradi prebujanj otroka. Tako je čisto edina rešitev »stara mama ali tašča«, ali pa se mož in žena menjata v izmanskem delu, kar pomeni, da dru-

nju pa smo zopet najbolj prizadeti tekstilci, saj moramo kot neprioritetna panoga plačevati najvišji prispevek (nekaj sto milijonov vsako leto) za nerazvite, zelo smo obremenjeni z izdatki za bolniška nadomestila in porodniške dopuste, pri čemer pa nam tovarne s pretežno moško delovno silo ne stojijo ob strani, prav tako je prepoved uvoza strojev in pripomočkov povzročila, da že dve leti nismo nič modernizirali oziroma izboljšali delovnih pogojev.

Udeleženci okrogle mize. Oblika miz v naši restavraciji pri tem nima nič opraviti, gre le za slučaj

žina po ves dan ni nič skupaj. Tak način vzgoje našega bodočega delavca-ustvarjalca pa je prav gotovo za samoupravno socialistično družbo neodgovorno in nedopustno.

V delegatski sistem je vključenih od 20—40 % žensk, ki vse bolj smelo sodelujejo v razpravah. Pravimo, da edino preko delegatskega sistema (in to je naša velika prednost) lahko rešujemo vse probleme. Pa ugotavljamo, da smo ustanovili toliko institucij na vseh ravneh (od KS do občine), da ob nastanku problema vsi zbegani in neorganizirani tavamo od vrat do vrat, se utapljamo v papirju in izgubljammo dragoceni produktivni čas. Drugi problem je torej v tem, da nam delegatsko samoupravljanje v dopoldanskem času in ogromna poraba papirja trgata naš vsakdanji kruh, namesto da bi nam nudila boljše. Tu torej, pri denarju — ekonomski osnovi našega bivanja — se razjasnijo vsi problemi. Ustvariti mora vse več in več, da bomo lahko v prvi vrsti modernizirali proizvodnjo in s tem olajšali težaško delo žensk. Boljša tehnika nam bo dala še boljše finančne rezultate in si bomo nadalje lahko zviševali predvsem družbeni, vzporedno pa tudi osebni standard (otroško varstvo, prevoze na delo, primerne pokojnine, se izobraževali). Pri takšnem prizadeva-

Vsi našeti problemi so prisotni v vseh tekstilnih delovnih organizacijah (čeprav se niso vse navzoče predstavnice vključile v razgovor), ki pa same za to niso odgovorne in so tudi nemočne pri reševanju teh.

To so vprašanja republiškega in zveznega merila, ki se bodo morala reševati na višjih ravneh s široko družbeno angažiranostjo.

Taki razgovori naj bi kritično osvetljevali težave, vendar pa nas ne smejo pasivizirati in destimulirati, zato naj povemo, da je prav naša DO zelo modernizirala proizvodnjo v zadnjih letih in tako olajšala marsikatero delo, kar je tudi naš nadaljnji cilj.

Upamo, da je ta okrogla miza naznala ogromno izhodišč, ki bodo pomagala ustreznim strokovnim službam najti začetek začaranega klobčiča in ga pričeti odvijati.

Zastavljene cilje ne bo mogoče doseči že jutri, že danes pa lahko mož. je razbremenijo svoje žene s tem, da si poslužbeno delo in skrbi enakomerno delijo (sedaj temu ni tako, kot je sogovornik okrogle mize samokritično priznal). Mislimo, da še zdaleč nismo povedali, še manj pa razčistili vseh problemov, zato bodo takšni razgovori še potrebni.

Bernarda

Hišica kot iz škatlice

Naslov sem si sposodil iz Dolenjskega lista, ki je v marcu objavil članek s tem naslovom. V članku je avtor povedal, da imamo urejeno le stavbo, ni pa urejena njena okolica. Dolenjski list, ki izhaja v Novem mestu in je glasilo vseh dolenjskih, belokranjskih in posavskih občin. Avtorja članka moti, da pred našo stavbo še ne cvetijo rože. Mi pa menimo, da v marcu tudi druge še ni kaj dosti rož. K ureditvi okolice naše stavbe pa nas ni vzpodbudil članek, ampak bi se dela vseeno takoj spomladali sami lotili. Do danes smo po svojih močeh napravili red, da nas tudi okolice stavbe ni treba biti sram.

Ni namen našega članka pisati o stavbi in njeni okolici ali polemizirati z novinarji, ampak povedati kaj več o delu v našem obratu. Saj delo je bistvo vsega, kajti od njega živimo mi sami in tudi del družbene skupnosti.

Ko bo članek objavljen v našem glasilu, bomo že končali delo za firmo Gottschalk, seveda če bo v tem času dovolj potrebnega, pa tudi kvalitetnega materiala. Velikokrat se dogaja, da delo ne teče nemoteno, ker ni materiala. Kaj vse smo se v času dela za izvoz že naučili? Kvaliteta izdelkov je bistveno boljša, prav tako je manjša poraba materiala, dobavne roke lažje dosegamo in tudi časi izdelave so boljši kot v začetku dela. Predvsem bi omenil normative porabe blaga. V inozemskih in naših normativih so še skrite rezerve za varčevanje. Predvsem zadnje čase skušamo privarčevati čim več tudi pri danih porabah. To nam je uspelo, saj smo v zadnjem času privarčevali stotine metrov našega, pa tudi tujega blaga.

Če bi imeli vedno na razpolago dovolj kvalitetnega materiala, rezervnih delov in manjkajočih strojev, bi lahko izdelali vse šotore za firmo Gottschalk. Tako bi bil na primer zelo dobrodošel levi robilec za dvigalni stroj, kar ne bi pomenilo omembe vredne vsote denarja: delavke bi veliko lažje delale, več naredile in kar je bistveno — kvalitetnejše.

Stroj dvoigelní oberlok, ki ga uporabljamo za šivanje spalnih prostorov, smo si že večkrat sposodili v Labodu v Trebnjem. Prevažamo ga v obrat in spet vračamo Labodu. Zaradi takih težav moramo te faze izdelave opravljati ob prostih sobotah, nedeljah, t. j. v izrednih pogojih. Ob takem delu pa je vprašanje sto procentne kvalitete.

Tudi varilni aparat za varjenje streh, krogcev na poklopcih in na baldahinih bi morali imeti. Tudi s tem bi mnogo prihranili.

Usposobili bi še drvarnico za skladišče in bi tako za firmo Gottschalk lahko opravili vsa dela. Če bi bilo vse to urejeno, bi odpadlo mnogo prevozov in nepotrebnih zastojev. Ob taki ureditvi bi zaposlili še ne-

kaj delavcev, kar bi bilo na našem področju možno.

Veliko smo se tudi naučili ob obiskih predstavnikov tujega partnerja v našem obratu. Zeleli bi, da bi s takimi stiki še nadaljevali. Naša želja je tudi, da bi mojstri in mehaniki iz obrata obiskali firmo Gottschalk. Tako porabljen denar ne bi bil zavržen.

Omenil bi tudi medsebojne odnose med zaposlenimi. Nekateri delavke pridejo na delo predčasno in takoj začnejo z delom. Ob malici hitro pojedjo svoj kruh in prigrizek ter se vrnejo k stroju. Ko pa primerjamo doseganje norme, predvsem pa ob izplačilih OD, je dosti nepotrebnih besed.

Izlet v Kumrovec

Delavci v TOZD Restavracija in počitniški domovi smo se že dalj časa dogovarjali za izlet v Kumrovec. Odločili smo se za soboto 23. 5. 1981. To je čas, ko se po vsej naši domovini praznuje dan mladosti, posebno še v Titovem rojstnem kraju.

Zbrali smo se pred restavracijo ob šestih zjutraj, z dežniki in dežnimi plašči, saj je bil dan deževen in pust. Upali smo, da se bo vreme izboljšalo in se veselo podali na pot.

Med potjo smo se ustavili v tovarniških trgovinah, in sicer v tovarni nogavic v Polzeli, v tovarni keramike Liboje in v tovarni perila Toper, ker smo v njihovih trgovinah lahko kupili stvari, ki so znatno cenejše kot v ostalih trgovinah. Vsi smo bili zelo veseli in smo jo mahinili naprej proti Mestinju, od tam pa desno proti Kumrovcu.

Ob prihodu v Kumrovec smo bili zelo presenečeni. Vedeli smo, da bo obiskalo ta kraj v tem času mnogo ljudi, a takega števila nismo pričakovali, saj se je na parkirnih prostorih kar trlo avtobusov iz vse Jugoslavije, tako da smo dolgo časa iskali prostor za parkiranje.

Najprej smo si ogledali spominski dom, ki stoji na hribčku, od koder je čudovit razgled. Dom je bil poln obiskovalcev. V vseh sejnih dvoranah so imeli razne seje in sestanke ob dnevu mladosti. Po ogledu doma smo se napotili proti rojstni hiši tovariša Tita. Ostrmeli smo nad dolgo vrsto, ki je čakala, da si ogleda hišo. Počasi smo se pomikali proti domačiji, kjer je naš dragi tovariš Tito preživel svojo mladost. Kako ganljivo je bilo poslušati ženske, ki so prav tako stale v sprevedu in govorile: »Kje si naš dragi Tito? Kako rad si nas imel, posebno mladino, ki ti sedaj poje ob spomeniku.« Vsaka skupina otrok, ki si je ogledala rojstno hišo, je potem ob spomeniku zapela pesem. Po hiši smo se nemo premikali in si ogledovali posteljo,

Glede dvoizmenskega dela imajo težave predvsem matere predšolskih otrok. V vrtcu imajo otroke lahko le od 10—11 dni in plačajo polno oskrbnino, ostale dneve pa iščejo privatno varstvo, kar pa ni zastoj.

Menim, da se delavci iz različnih obratov premalo poznamo. Mogoče bi bilo dobro, da bi se kdaj sestali, se spoznali, morda tudi pomerili v hitrosti in kvaliteti šivanja, izkupiček tega dela pa namenili za prigrizek. O tem bi mogoče še razmislili v sindikatu. To bi bil način, kjer bi se sprostili, pogovorili in od tega odnesli tudi nekaj koristnega.

Stane Stih

zibko, skrinjo, peč in vse stvari, ki so tako lepo ohranjene. Z velikim zanimanjem smo si ogledali uniformo, katero je nosil na svojih poteh zbliževanja narodov. Prav tako tudi shemo, kjer so označena vsa njegova pota miru in pota prijateljstva.

Ob pogledu na vse to smo obujali spomine na človeka, ki je v vojni vihri, z zanesljivo roko, prikrmaril ladjo revolucije v pristanišče. Bil je heroj, neustrašen borec, ljubitelj malih narodov. Večkrat se je obračal na mladi rod in poudarjal, da je mladina prihodnost domovine, poroštvo našega razvoja. Trajne vrednosti, ki jih je ustvarila revolucija, pa so neizčrpen vir socialistične vzgoje mladine.

Po ogledu hiše smo si ogledali tudi gospodarsko poslopje, kjer je prav tako urejen muzej. Ob spomeniku smo se slikali in nato v bližnjem kiosku še nakupili slike, značke ter prospekte o tovarišu Titu.

Na poti domov smo se ustavili ob zapuščenih železniški postaji Zagorsko selo in si pripravili majhno zakusko, saj smo bili vsi že pošteno lačni in žejni. Nato smo se peljali še na ogled Rogaške Slatine, kjer je že polno domačih in tujih gostov, kar pa ni nič čudnega, saj je kraj lepo urejen, poln zelenja in cvetja, s svetovno znanimi vreli in termalnimi kopališči.

Skozi stekleno steno smo opazovali kopalce, ki so uživali pri kopanju in čofotali po vodi. Tudi nam bi se prilegla takšna kopel, a žal smo ta dan imeli kopel od dežja, saj je ves dan močno deževalo, zato smo se vrnili proti domu. Izlet v Kumrovec nam bo ostal v lepem spominu, saj smo se na ta način tudi mi oddolžili spominu tovariša Tita in praznovanju dneva mladosti.

H. Frelih

Šotorov ni, šotori bodo...

Sezona dopustov je pred vrati, z njo pa tudi potreba po šotorih. Vse višje cene in s tem višji življenjski stroški, so marsikomu prekrizali lepe načrte za letošnje počitnice oz. dopust. Verjetno bo zaradi tega letos na Jadranu manj domačih gostov, sigurno pa jih bo manj preživelo dopust v hotelskih objektih ali pri zasebnikih, kjer bodo cene krepko zasoljene. Najcenejša varianta je še vedno, kljub krepko višjim cenam v campih, taborjenju, zato se zanj odloča vedno več ljudi. Tudi vse več podjetij organizira dopust za svoje delavce v okviru sindikalnih organizacij in sicer v prikolicah, zato je potreba po šotorih za prikolice večja.

Induplati je poznan na trgu kot kvaliteten proizvajalec šotorov, katere pa je iz leta v leto težje najti na tržišču. Zaradi vse večjih zahtev po izvozu, smo v letošnjem letu morali zmanjšati planske količine šotorov za domače tržišče in zavrniti vse trgovske organizacije, ki so prijavile svoje potrebe. Šotore naj bi v letošnjem letu prodajali samo v lastni maloprodaji, ker jih je še zanj premalo. Po planu bi morali začeti s proizvodnjo šotorov že v maju (kar je milo povedano že zelo pozno), zdaj pa je že konec maja, šotorov za domači trg pa še od nikoder. K sreči smo manjšo količino šotorov k prikolicam in pa manjše šotore že dobili iz proizvodnje v začetku letošnjega leta, vendar so prvi bili takoj razprodani, saj smo prednaročila že sprejemali jeseni.

In kje leži vzrok za zakasnitev?

Vsi vemo, da brez izvoza ni uvoza, zato smo sprejeli v izdelavo še dodatne količine šotorov za izvoz, da bomo na podlagi tako pridobljenih deviz lahko nabavili dovolj raznega repromateriala za izdelavo ostalih naših artiklov, tudi šotorov za domači trg. Zato so kapacitete za proizvodnjo šotorov zasedene in kasnimo z izdelavo šotorov za domači trg. Začaran krog iz katerega ni videti izhoda, pa vendar je nujno, da izhod najdemo.

In problemi, ki so zaradi tega v TOZD maloprodaja? Kar veliko jih je in vsi so skoraj enako težki. Sicer pa niso to samo problemi TOZD Maloprodaja, ampak so skupni problemi torej tudi TOZD Proizvodnja in TOZD Konfekcija. Poglejmo jih nekaj:

— **planirano realizacijo**, kjer so šotori zastopani s ca. 50 %, brez šotorov ali z zmanjšano količino, **ne bo možno doseči**;

— **zaradi kasnitve pri izdelavi, so kupci**, ki so se vpisali v knjigo prednaročil že pred nekaj meseci, veliko pa jih je že izvršilo vplačilo vnaprej, **postali nestrpni**;

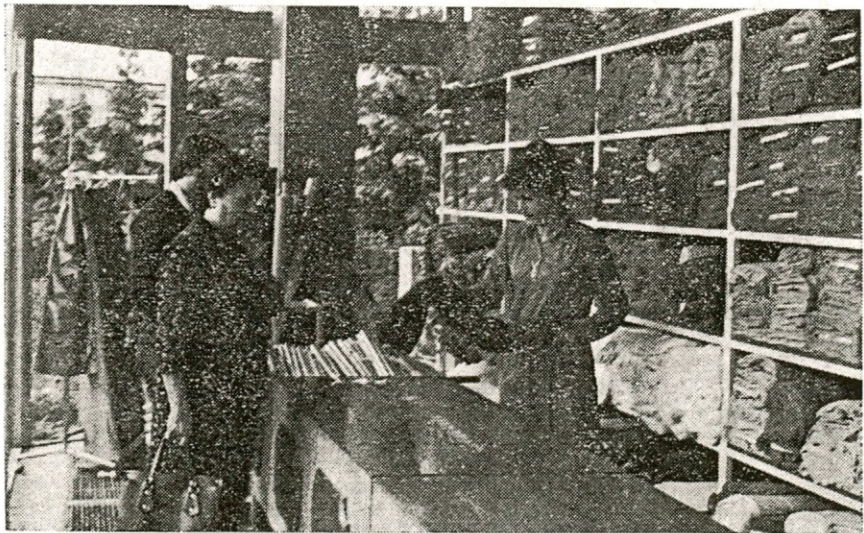
— **namesto za prodajo, porabijo prodajalci največ časa za »tolažbo«** kupcev, saj telefoni skoraj non-stop zvonijo, odgovarjati pa je potrebno na vse več osebnih urgenc. Kupci namreč nimajo več razumevanja za naše probleme;

— **konkurenca osvaja trg**, ker na njem ni naših proizvodov in ima prosto pot. Kupci se »silom prilike«

odločajo za njihove šotore, kar se v slučaju, da bi jih lahko dobili pri nas, ne bi zgodilo.

Vsekakor je potrebno v juniju napeti vse sile, da izdelamo šotore tudi za domače tržišče. Iz leta v leto zmanjšana prisotnost naših šotorov na trgu, se nam lahko v prihodnje krepko maščuje. Stabilizacija, višji življenjski stroški, zmanjšanje stan_darda itd., vse to krepko vpliva na kupno moč potrošnikov. Denarja bo komaj dovolj za vsakdanje potrebe, kar se že odraža v zmanjšani prodaji artiklov, ki niso nujni. Mednje sodijo tudi naše zavese, zato lahko računamo, da se bo tudi pri nas (kar se do sedaj še ni zgodilo, kljub stabilizaciji), v drugi polovici letošnjega leta zmanjšala prodaja. Zato je še toliko več pozornosti treba posvetiti izdelavi artiklov, ki jih trg išče in brez dvoma so to tudi šotori.

Vodja TOZD Maloprodaja
Fanika Zajec

Prizor iz trgovine našega tozda Maloprodaja. Kaj zahteva stranka iz slike, ne vemo, zagotovo pa ji prodajalka ne ponuja šotora.

POROČILO UREDNIŠTVA

Na seji uredniškega odbora Konoplana, bila je v sredo 20. maja letos, sem poročal o poteku razgovora, ki sem ga imel s predstavniki tiskarne Učnih delavnic, kjer nam tiskajo naš list, po vprašanju kvalitete papirja, na katerem natiskajo Konoplan. Predlagali smo, da bi se odločili za enostavnejši papir. Dva razloga sta nas vodila pri tem: najprej, da bi pocenili stro-

ške za glasilo in drugič, da bi se vključili v štednjo in prihranili boljši papir za tiste namene, kjer slabši ni primeren.

Tisto o manjših stroških smo takoj zavrgli, ko smo zvedeli, da je razlika v ceni papirja le nekaj sto dinarjev (za celotno naklado ene številke). Pripomniti moram, da pri tem ni cena kvalitetnega papirja tako nizka, ampak cena manj kvalitetnega papirja tako visoka.

Drugi razlog pa je bil zavržen, ko so nam povedali, da se bomo morali v pri-

hodnje zadovoljiti z vsako kvaliteto papirja, tisto, na katerem je Konoplan tiskan sedaj in mnogo slabšo, ker bo stiska za papir vedno večja. Skratka, papirja primanjkuje, čeprav je drag!

V uredništvu smo sklenili, da vas o tem obvestimo. Skušal sem povedati vse, kar lahko tudi vas zanima. Prosimo vas, cenjene bralke in bralci, da to obvestilo upoštevate. Težave so in še bodo; s strpnostjo in razumevanjem pa jih lahko premagamo. Naredimo tako!

Otmar

VEČSLOJNE KONSTRUKCIJE PLAŠČEV ZA ZGRADBE ZA OHRANITEV IN PRIDOBITEV ENERGIJE

Tekstilne konstrukcije
E. Bubner, B. Baier,
R. Koenen, J. Oelbermann

Razvoj gradenj zračnih hal se je pričel pred 10 leti. Takrat je šlo za težnjo po nadaljnjem razvoju kopališč in pri njihovi gradnji. Do tega razvoja je prišlo v času, ko so bili graditelju kopališč v halah, ki je razpolagal dnevno z uro in pol do dve uri časa, dani na voljo avtomati za vhodna vrata, katere je krmilil računalnik; ta je zmožal še več, avtomatsko je zahteval doplačilo, če je kopalec prekoračil pričlo odmerjen čas za kopanje.

Pri raziskavi so ugotovili:

Delovni čas je vedno krajši — prosti čas postaja ob tem daljši. Daljši čas kopanja zahteva več prostora okrog bazena, kjer se je mogoče zadrževati;

To terja povečanje razpetin hal;

Pri težkih konstrukcijah pa pomeni povečanje razpetin istočasno skokovit porast gradbenih stroškov.

Zračne hale so v principu tisto, kar omogoča, da velike razpetine premostimo na najbolj gospodaren način.

Energetsko stanje:

Vlago v zračnih halah so odpravili tako, da sesajo v halo sveži zrak, ki ga s posebnimi grelci še ogrejejo. Slab in vlažen zrak pa potiskajo z ventilatorji na prosto. Voda iz tušev je odtekala v kanal, še toplo notranjost hal pa so podnevi in ponoči ogrevali na enako temperaturo. To je pomembno, če vemo, da traja kopalna sezona le 40 % letnega časa.

Da bi zmogli tehniko gibanja zraka v velikih prostorih, so potrebne velike hitrosti gibanja zraka, kar pa povzroča preprih.

Zračne hale z enim plaščem so sorazmerno slabe, ker se zoperstavljajo, v zimskem času izgubi toplote in potrebi po hladi poleti. Poleg tega pozimi ne moremo preprečiti tvorbe kondenza; pri vsem tem je premikanje zraka slabo, pa še do velikih hitrosti gibanja zraka pride.

Zato je bila postavljena zahteva po izdelavi zračne hale iz dveh plaščev.

Izdelava hale iz večjih plaščev, ki bi bili zrakotesni, praktično ni uresničljiva. Izdelali so zato konstrukcijo z dvema plaščema, pri katerih je mogoče medprostor prezračevati.

Nadaljevanje na 9. strani

„SI“ merske enote

Nadaljevanje iz prejšnje številke

3. Osnovne in atomsko-fizikalne velikosti

Osnovne velikosti imajo naslednje oznake, enote in kratice:

Osnovna velikost	Osnovna enota	Kratika
Dolžina	meter	m
Utež	kilogram	kg
Čas	sekunda	s
Jakost električnega toka	ampere	A
Termodinamična temperatura	kelvin	K
Jakost svetlobe	candela	cd

Medtem ko so mere za dolžino, utež, čas, jakost električnega toka in deloma jakost svetlobe kot enote že dolgo poznane ter njihova definicija in označevanje s kraticami že utečena, je prav, če termodinamično temperaturo nekoliko obrazložimo.

Izhodišče za skalo po Celsiusu je ledišče vode in to označeno z 0° C. Najnižja temperatura po Celsiusu je pri -273,15° C. Ta temperatura je točka absolutne ničle, pri kateri preneha gibanje molekul,

kar je merljivo. Nižje temperature zatorej niso možne, navzgor pa je skala po Celsiusu, vsaj teoretično, neomejena.

Skala po Kelvinu se ne začne kot pri Celsiusu pri ledišču vode, ampak pri točki absolutne ničle. Nič kelvinov ustreza -273,15° C. Če sedaj primerjamo stopinje obeh skal, se ti medsebojno ne razlikujeta, ker je 1 kelvin = 1° C. Stopničke obeh lestvic so torej enako oddaljene, lestvice so le sporedno premaknjene. Za preračunavanje velja zato:

Temperatura v stopinjah Celzija = temperatura v Kelvinu	-273,15
Temperatura v Kelvinu = temperatura v stopinjah Celzija	+273,15

Pri vsem tem ni prisile za uporabljanje skale po Kelvinu, ampak je dovoljena raba in označevanje

v stopinjah Celzija (°C).

Atomsko-fizikalne velikosti so določene kot sledi:

Velikost	Enota	Kratika
Količina snovi	Mol	mol
Mere delcev	atomska merska enota	u
Energija delcev	elektron volt	eV

V tekstilni dejavnosti pride le malokdaj do teh meritev in preračunavanj. Navajamo jih torej le zato, da je elaborat popoln.

4. Decimalni deli in mnogokratniki enot

Če je enota osnovne velikosti v določenem primeru prevelika ali premajhna, potem lahko tvorimo naslednje dele ali mnogokratnike:

Del	Predzlog	Kratika
Desetinka	10 ⁻¹ = deci	d
stotinka	10 ⁻² = centi	c
tisočinka	10 ⁻³ = mili	m
miljoninka	10 ⁻⁶ = mikro	(mikros, iz grške abecede)
miljardinka	10 ⁻⁹ = nano	n
biljoninka	10 ⁻¹² = piko	p
biljardinka	10 ⁻¹⁵ = femto	f

Mnogokratnik		Kratika
Desetkratnik	10 ¹ = deka	da
stokratnik	10 ² = hekto	h
tisočkratnik	10 ³ = kilo	k
milijonkratnik	10 ⁶ = mega	M
milijardkratnik	10 ⁹ = giga	G
biljonkratnik	10 ¹² = tera	T

Predzloge lahko postavljamo samo skupaj z enotami sledi, za milijoninko metra ni več dovoljeno pisati kratice mikron (iz grške abecede) in to izgovarjati kot mü. Pravilno napišemo »mikron« in rečemo: mikrometer. To ustreza splošni in vsakdanji rabi preostalih delov in mnogokratnikov metra (na primer: milimeter mm, kilometer km).

5. Izpeljane enote osnovnih velikosti ali izpeljane velikosti

Za pogosto uporabljene izpeljane enote osnovnih velikosti ali izpeljane velikosti lahko uporabljamo posebna imena. V naslednji razpredelnici so navedene zanimivejše enote in velikosti, ki pridejo v poštev v tekstu:

Velikost	Definicija	Posebno ime:	Kratika
Sila (moč)	$1 \frac{\text{m} \cdot \text{kg}}{\text{s}^2}$	Newton	N
Pritisk, mehanska napetost	$1 \frac{\text{m} \cdot \text{kg}}{\text{s}^2 \cdot \text{m}^2} = 1 \frac{\text{N}}{\text{m}^2}$	Pascal	Pa
	100 000 Pascal = 10^5 Pa	Bar	bar
Energija, delo, količina toplote	$1 \frac{\text{m} \cdot \text{kg} \cdot \text{m}}{\text{s}^2} = 1 \text{ N} \cdot \text{m}$	Joule	J
Delo	$1 \frac{\text{m} \cdot \text{kg} \cdot \text{m}}{\text{s}^2 \cdot \text{s}} = 1 \frac{\text{N} \cdot \text{m}}{\text{s}} = 1 \frac{\text{J}}{\text{s}}$	Watt	W
Finoča vlaken in prej	$1 \frac{\text{g}}{1000 \text{ m}}$	Tex	tex

Zato, ker so navedene enote definirane in v označevanju vplivne v SI SISTEMU, jih bomo posamično obrazložili.

5.1 Sila

V dosedanjem metričnem sistemu je bila moč osnovna velikost. Poprej so jo označevali z enoto kilogram, kar je pomenilo silo, ki jo izvaja neko telo s svojo maso (težo) enega kilograma, pod vplivom prostega pada (zemeljska privlačnost $9,81 \text{ m/s}^2$) na podlago. Kilogram je bil obenem enota sile in enota teže. Da bi se izognili temu dvojnemu pomenu in ustvarili jasne pojme o tem, so leta 1955, ob prihranjenju definicije za enoto sile, uvedli oznako kilopond (kp). V nekaterih državah so se iz istega razloga odločili za naziv kilogram-

force (kgf). Tudi v tem primeru niso spreminjali definicije.

Cerprav so postavili jasne meje že pred 15 leti med merne velikosti in velikost sile, se je naslavljanje za enoto sile s kilopond oziroma s kilogram-force uveljavilo le na področju znanosti in ponekod v tehniki (npr. pri preizkušanju materialov). V vsakdanjem življenju, pogosto pa tudi v tehniki še vedno uporabljajo kilogram kot mero za težo in za silo. Nedvoumnost pomena in označevanje, ki so si ga zastavili za cilj, ni bil dosežen v praktičnem delu.

V SI SISTEMU ni sila osnovna velikost. Sedaj je to velikost, ki izhaja iz treh osnovnih velikosti: dolžine, teže in časa. Enota te velikosti je Newton, s kratiko N. Kot definicija pa velja naslednje:

1 newton je tista sila, ki daje telesu s težo 1 kg pospešek

$$1 \frac{\text{m}}{\text{s}^2} \cdot 1 \text{ N} = 1 \text{ kg} \cdot \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$$

Kilogram kot enota sile, torej kilopond, daje telesu s težo 1 kg pospešek $9,81 \text{ m/s}^2$. Zato velja:

$$1 \text{ kg} = 9,81 \text{ kg} \cdot \frac{\text{m}}{\text{s}^2} = 9,81 \text{ N}$$

$$1 \text{ N} = \frac{1}{9,81} \text{ kp} = 0,102 \text{ kp} = 102 \text{ p}$$

Za preračunavanje zadostuje:

$$\begin{aligned} 1 \text{ N} &\approx 100 \text{ p} \\ 1 \text{ kp} &\approx 10 \text{ N} = 1 \text{ dekanewton} = 1 \text{ daN} \\ 1 \text{ p} &\approx 0,01 \text{ N} = 1 \text{ centinewton} = 1 \text{ cN} \end{aligned}$$

(Nadaljevanje prihodnjič)

VEČSLOJNE KONSTRUKCIJE

(Nadaljevanje z 8. str.)

Če ustvarimo v zračni hali nad pritisk, ki je potreben, da hala stoji, uhaja zrak pri vseh odprtinah, torej tudi v medprostor med dvema plaščema.

Pri bolj izpopolnjenih halah so po obodu zgradbe razporejeni ločni elementi za stene in okna, ki so vpeti v dovajalne in odvajalne zračne kanale.

Med posameznimi okenskimi elementi sega plašč hale do tal. Med prostor med plašči je priklopljen na odvajalni zračni kanal. Plašč je napet med napenjalne strani, ki tečejo diagonalno.

Odprtine povratnega zraka so razporejene vzdolž navpičnih posameznih segmentov tako, da je zagotovljeno enakomerno pretakanje zraka od vrha navzdol in, da pride preko povratnega kanala zopet v klima napravo.

Konstrukcija strehe postaja tako del klimatske naprave. Povratni zrak teče iz notranjosti, kjer je segret in vlažen od toplote vode v bazenu, ne več kot poprej po najkrajši poti na prosto, ampak počasi v medprostor med dvema plaščema od zgoraj navzdol. Toploto zraka izkoriščamo tako kot toplotni izolator.

Če predpostavljamo, da ne predstavlja odtokajoči zrak pri konvencionalnih kopališčih nobenih transmisijskih izgub, potem dobimo iz izračuna primerjalno vrednost — k — ki je okrog 1,5.

V sončnem vremenu, pa tudi pri difuzni svetlobi, pride do ogrevanja iztočnega zraka s strani sončne toplote; to toploto vzame odtočni zrak s seboj v klima napravo.

Tudi tam, kjer je vžarčena sončna toplota tako minimalna, da bi se jo pri običajnih kolektorjih ne splačalo voditi nazaj v centralo, gre v tem primeru za to, da to izkoristijo, kar omogoča zmanjšanje transmisijске izgube. Običajni račun vrednosti — k —, pri izvedbi dvoplaščne hale, znese okrog 4,0. To pomeni v primerjavi s halo z enojnim plaščem neko redukcijo, ki je okrog 20 %.

Prvo dvoplaščno halo so izdelali v letih 1972–73 v Neuhoferu pri Kremsu v Avstriji in jo aktivirali v oktobru 1973, torej tik pred začetkom energetske krize. Celotno prvo ogrevanje, vključno sregetje vode v bazenu, je bilo od sonca, skratka, vpadni sončni žarki so segreti zrak in vodo.

Manjkajočo toploto za vodo so dobili iz talne vode, pa tudi iz odtokajoče vode tuša.

Hitro maraščajoči stroški, ki jih je povzročila energetska kriza, ti bodo v prihodnje zagotovo še narasli, nam kažejo, da v kopališčih, kjer so visoke temperature in zelo vlažen zrak, dvoplaščne hale ne ustrezajo več gospodarskim zahtevam.

Konec prihodnjič

Kovinska ogrodja za šotore izdelujemo sami

V tozdu konfekcije imajo edini obrat, kjer ne izdelujejo tekstila; kljub temu so njihovi izdelki namenjeni kot dopolnilo tekstilu. Gre za kovinske konstrukcije, preko katerih napnemo navadno ali plastificirano platno, da si tako pripravimo prenosno ali stabilno zgradbo. Pravzaprav pa so vsi šotori prenosni, toda o tem preberite naslednji sestavek.

Pred točno petimi leti je takratna urednica Dobravčeva napisala kratek sestavek o našem obratu. Bilo je ravno pred selitvijo iz Jarš v Radomlje. Takrat tarnati ni imelo pomena, pohvaliti pa se tudi nismo mogli z nobeno stvarjo, ker še nismo vedeli, kaj bo novega in predvsem boljšega na voljo v Radomljah.

Danes, po petih letih izkušenj in dela v novih prostorih v Radomljah lahko kritično ocenimo: **Veliko lažje je organizirati delo danes, delovni pogoji so mnogo boljši — vseeno — še več stvari nam manjka.**

Dogovorili smo se, da ne bomo le tarnali (kdo nima vzroka za tarnanje!), ampak povedali našim bralcem nekaj o uspehih pri delu v obratu kovinskih konstrukcij v Radomljah.

Obiskovalca preseneti najprej red. Morda je to posledica dejstva, da so vrsto let delali v neurejenih razmerah, ker so bili njihovi delovni prostori pogosto improvizirane »luknje«, kjer nisi imel kaj pospravljati. Danes je vse lepo zloženo, vse je pregledano. Blata in umazanije sploh ne poznajo, in tisto, da je bila tod kdaj opekarna, zveemo le iz pripovedovanja. Tudi če zapustite delovne hale, v okolici nič ne kaže na to, da bi tu kdaj iz ilovice izdelovali opeko. To so delali nekdanj, in danes je to mimo. In prav je tako.

Dež in sonce sta se menjavala tisti dan, ko je nastajal ta zapis, vseeno so nekatera dela opravljali na prostem, čeprav pod streho. Naključje je hotelo, da so se ravno ta dan pogovarjali o teh delih na prostem. Rešitve bomo videli čez čas, zato o njih nisem spraševal, pa tudi pisal ne bom. Bolj zase kot glasno pa želijo, da bi dobili streho nad glavo tudi montažerji in pleskarji. Tudi svojo eloksirno bi radi imeli, ravno ta pa je še najbolj odmaknjena. Eloksiranje je kombinirano delo kemije in galvanizacije, oboje pa povzroča onesnaževanje okolice.

Pogled mi je ušel na zeleni gozd, v katerem je pela kukavica. Kako blizu sta si že sodobna proizvodnja in tista nepokvarjena narava. Kako dolgo še?

Poznavalci pravijo, da so se o teh stvareh že ničkolikokrat pogovarjali, da pa kam dalj še niso prišli. Pri denarju se je ustavilo. Kdaj ga bo dovolj, kdaj bomo lahko uredili tudi oddelek za eloksiranje aluminija, ne da bi s tem ogrozili gozda in da ne bi pregnali kukavico?

Veliko dela imajo. O sezonskem značaju njihovega dela ne vedo nič. Kadar je čas izdelave turističnih šotorov, drugo nekoliko počaka in obratno. Ogrodja delajo za štiri skupine izdelkov:

- za turistične šotore,
- za univerzalce,

- za koridorje in
- za varjene konstrukcije.

Z izdelovanjem ogrodij za turistične šotore so si nabrali že toliko izkušenj in se tako opremili, da nimajo pri delu nobenih težav. Delajo rutinsko in izdelki so kvalitetni. Reklamacij — teh skoraj ni, pravijo. Če pa so, potem so naslovljene na neenake barve palic, to pa je napaka kooperanta. Taborniki so zadovoljni tudi s klini za šotore, ki so bili toliko let predmet stalnih reklamacij. Če pa komu zmanjka klinov, ta si jih lahko vedno dokupi v prodajalnah Induplati ali pri pooblaščenih serviserjih v Domžalah ali v Ljubljani. Tam dobijo tudi vse druge rezervne dele, ki pa bi jih želeli za nadomestilo ali kot dopolnilo za lastne prigradnje.

Vsako leto izdelajo okrog 6500 ogrodij za turistične šotore. Pri tehtanju te gore palic iz aluminija bi ugotovili, da je to okrog 50 ton materiala. Veliko: aluminij je lahek!

Manj kot prejšnje leto bodo letos izdelali univerzalcev. To so mi povedali kar malo otožnih obrazov. Pripomnili so, da so za te šotore strojno opremljeni in strokovno podkovani. Tudi organizacija dela je speljana. Upajmo, da se to spremeni in jih bo treba izdelati zopet več.

Največji izdelki konfekcije Induplati pa so koridorji. Če bi jih sestavili bi jih vsako leto izdelali v dolžini okrog enega kilometra. Povprečna dolžina koridorja pa je tam pri 48 metrih. Kadar kupec odpelje ali odpeljemo mi kupcu koridor v dolžini 48 metrov, potem zvrhano naložimo dva 7-tonska tovornjaka. Skupina montažerjev, ki tak koridor postavi pa šteje le 3 ljudi. Kako malo za tako veliko delo. Slišal

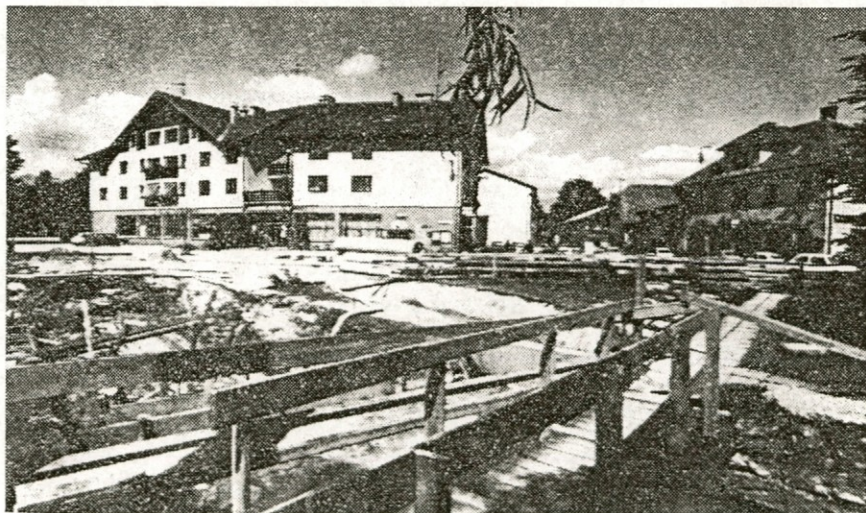
sem praviti, da bi kupci želeli že koridorje v dolžini do 180 metrov. Pomislil sem, samo nekaj takšnih koridorjev pa so vse leto zasedeni z delom, vemo pa, da je povpraševanje po koridorjih vedno večje. To se rado sliši.

Varejnejše konstrukcije so najnovejši izdelki. Sedaj se šele opremljajo in urejajo organizacijo proizvodnje. Več bomo lahko o tem pisali šele kasneje. Znano je namreč, da je varjenje aluminija specialnost, ki ji niso vsi kos. Ponavljam zatorej, najprej rabijo potrebno opremo. Nekaj jo že imajo.

Za konec smo se še enkrat sprehodili med stroji in ljudmi — vseh je le 20 — ki ustvarjajo. Znanci so se sklanjali nad vrtnalnimi stroji z znano pridnostjo. Včasih so le malo pomahali (kako prijetno, da se še poznamo, op. p.) za kaj več pa ni bilo časa. Ogledal pa sem si vseeno veliko in tudi videl sem veliko. Videl sem tudi elektromotor pri žagi, kjer se je pokvaril semering pa je zato vprašljivo, kdaj bo konec celega motorja. Videl sem veliko stiskalnice, okrog katere pa je bilo vse lepo pospravljeno, ker sta bila oba delavca, ki na njej delata po sili prilike premeščena na začasno k drugemu delu.

Predno sem zaprl beležko so mi povedali: nove žage rabimo, ker so sedanje izrabljene in nove pnevmatske stroje za privijanje vijakov. Takšne stroje ima danes že vsak mehanik, ko obesi svojo firmo pred vrata in čaka na prvo stranko. Nekaj želja je, ne gre za tarnanje, ampak za stvari, brez katerih dolgo ne bodo več mogli. Z delom bodo plačali. Še kaj več, so mi rekli.

Ko sem se napolnil od avtomobila je kukavica še vedno kukala. Začelo je tudi deževati. Pot skozi Radomlje je bila še vedno v delu. Koliko vtisov naenkrat. Najlepše pa sem le dobil v lepem obratu v Radomljah.

Tudi cestno križišče v Radomljah je že dalj časa gradbišče. Zato, ker teče skozi to križišče glavna cesta, ki povezuje Induplati v Jaršah z Induplati v Radomljah, nas zelo interesira, da bi bilo križišče čimprej propustno

REZERVACIJE ZA POČITNIŠKI DOM V UMAGU

V razpisnem roku za letovanje v Počitniškem domu v Umagu smo sprejeli v roku 115 prijav za 342 oseb. Od teh je letovalo v letu 1980 61 prijavljencev s svojimi družinskimi člani.

Po tozidih se je prijavilo:
iz proizvodnje 43 prijav za 138 oseb,

iz konfekcije 31 prijav za 98 oseb,
iz skupnih služb 14 prijav za 48 oseb,

iz trgovine 2 prijavi za 6 oseb,
iz restavracije 2 prijavi za 6 oseb
in izmed upokoјencev 23 prijav za 46 oseb.

Prijave so se razvrstile po željah prijavljencev, saj je večina prijavila dva roka, s tem pa je bilo omogočeno razvrščanje po željah Komisija pa je izločila vse prosilce, ki so se prijavili za prikolicе in sobe, v katerih so letovali že v letu 1980, vendar jih je razporedila v druge roke, ker so še ostale kapacitete proste v tednih izven kolektivnega dopusta.

Po sprejetih prijavah in delu komisije smo oddali ostale proste kapacitete DO Helios in DO Mlinostroj na razpolago, tako da bodo vse kapacitete izkoriščene.

Trenutno (28. maja) pa lahko rečemo, da še vse rezervacije niso potrjene, čeprav je bil rok 25. 5. 1981, kar kaže na neresnost nekaterih članov kolektiva.

Cene penzionov ostanejo takšne, kot so bile planirane in postavljene že pred zadnjo podražitvijo mesa. S temi cenami pa lahko pričakujemo negativen finančni rezultat. Prav tako so cene za postavitev prikolic tako visoke, da jih ne bomo pokrivali z našimi najemninami.

Sobe v domu smo v lastni režiji in z udarniškim delom pobelili, tako da bodo urejene in čiste. Zamenjali bomo tudi dotrajana okna v sobah 9, 10, 11 in 12, obeh kopalnicah in WC v I. nadstropju. Za preureditev sob v pritličju, to je sobe 13 in 14, bo verjetno primanjkovalo denarja in časa v tem letu, oziroma še pred sezono.

Prikolice bodo postavljene neposredno pri domu, vendar izven ograje, tako da bodo najemniki imeli na razpolago ključ od vhodnih vrat doma za uporabo sanitarij in vode ter elektriko. Morali pa se bodo sprijazniti s hišnim redom in z navodili delavcev v domu.

**ZA DANAŠNJO ŠTEVILKO
JE BILO NEKAJ PRISPEVKOV
PREVEČ, OBJAVILI JIH
BOMO PRIHODNJC.**

UREDNIŠTVO

Avtorally v Mengšu

V spomin na padle borce in narodnega heroja Matija Blejca-Matevža so sindikalne organizacije Mengša priredile v soboto 23. 5. 1981 13. tradicionalni avto rally.

Tekmovanja se je udeležila tudi ekipa naše DO v sestavi:

Troha Miro
Lončar Franc
Cerar Janez

Tekmovalna proga je bila dolga 22 kilometrov in je potekala iz Mengša preko Preserij, Domžal, Vira, Ihana, Dragomlja in nazaj v Mengeš. Med vožnjo so tekmovalci opravili dve spretnostni preizkušnji. Prva je bila na parkirnem prostoru DO Lek. Tekmovalci so se preizkusili v vzvratni slalom vožnji in parkiranju vozila. Druga preizkušnja pa je bila na parkirnem prostoru nove tovarne Trak v Mengšu in je bila težja od prve. Tekmovanja se je udeležilo 87 tekmovalcev, ki so bili ločeni v dva tekmovalna razreda:

- a) do 1000 cm³
- b) nad 1000 cm³

V razredu do 1000 cm³ je prepričljivo zmagal naš tekmovalac Janez Cerar (tkalnica) s 324 kazenskimi točkami, tretje pa Javh (Tamiz) s 391 kaz. točkami. Naš drugi tekmovalac Troha se je uvrstil na 20. mesto.

V razredu nad 1000 cm³ je prvo mesto dosegel tekmovalac Plevel (Melodija) — 437 kaz. točk, drugo mesto Mikeln (Eta) — 453 točk, tretji pa je bil Arnol (Triglav) — 495 točk. Naš tekmovalac Lončar je dosegel 15. mesto.

V ekipni razvrstitvi je med 17 ekipami naša ekipa zasedla 7. mesto. Po končanem tekmovalstvu je bilo družabno srečanje organizatorjev in tekmovalcev v prostorih menze DO Trak.

Vsem našim tekmovalcem iskreno čestitamo, saj so odlično zastopali našo DO.

Problematika prevozov na delo

Do letošnjega leta so bili prevozi na delo še kar zadovoljivo urejeni. Delavci se niso pritoževali, ker so bile avtobusne zveze dobre. V zadnjem času pa se je pojavilo več problemov, zato je bil sklican sestanek na Skupščini občine Domžale, in sicer s predstavniki občine, krajevnih skupnosti, prometnega podjetja Viator in nekaterih predstavnikov delovnih organizacij. Na tem sestanku je predstavnik Viatorja podal informacijo, da se s 1. 6. 1981 ukinja avtobusna proga Domžale—Vodice—Komenda z odhodom iz Domžal ob 22.15. Ukinitve avtobusa so utemeljevali s tem, da je ta proga nerentabilna, ker se vozi le od 3 do 5 potnikov.

Avtobus, ki pripelje naše delavce iz smeri Blagovica bo zaradi rekonstrukcije mostu v Radomljah vozil v tem času le do Radomelj in preko Vira do Domžal. Obvoznica v Radomljah ni usposobljena za avtobusni in tovarni promet.

Večkrat je bil že obravnavan prevoz naših delavcev do obrata v Radomljah. Tudi o tem problemu se je ponovno razpravljalo na sestanku. Predstavnik Viatorja nam je pojasnil, da bo uvedena avtobusna proga iz Lukovice—Prevoj preko Rov—Radomelj do Domžal, čim bo tam usposobljena cesta za prevoz z avtobusom.

Predstavniki nekaterih krajevnih skupnosti so predlagali, da bi krožni avtobus na relaciji Iahn—Domžale—Trzin—Mengeš—Preserje—Vir—Domžale od 1. 10. 1981 dalje vozil skozi celo leto. O tem bo še tekla razprava med predstavniki SOB Domžale in podjetja Viator zaradi dodatnega sofinanciranja te proge.

Z ukinitvijo proge Domžale—Vodice—Komenda se ponovno pojavlja problem, kako priti po delu domov ob 22. uri.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi mojega očeta **FRANCA FUNTKA** se najlepše zahvaljujem vsem sodelavcem v skupnih službah, posebno pa mojim najozjim sodelavcem, za izraze sožalja, podarjeno cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Vsme še enkrat iskrena hvala!

Zalujoča hčerka Vera
poročena Habjan

ZAHVALA

Ob nenadni smrti mojega dragega očeta **PAVLA JERETINA** se zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem iz ATR tkalnice za izrečeno sožalje in denarno pomoč.

Hči Francka Štefe

obvestila iz kadrovske službe

TOZD PROIZVODNJA

Vstopi:

1. Židan Franc, ing.-pripravnik, vstopil 5. 5. 1981,
2. Zarnik Marija, premeščena iz konfekcije obr. Mengeš, dne 18. 5. 1981.

Izstopi:

1. Korošec Bojan, transp. delavec, izstopil 31. 3. 1981,
2. Koprivnikar Marija, čišč. sur. tkanin, upokojena 7. 5. 1981.

TOZD KONFEKCIJA

Vstopov ni bilo.

Izstopi:

1. Strnad Marta, šivilja, obrat konf. Mokronog, inv. upokojena 6. 5. 1981,
2. Benda Primož, monter ogradij, izstopil 15. 5. 1981,
3. Pavlin Marija, del. v konf. obrat Mengeš, upokojena 15. 5. 1981,
4. Zarnik Marija, šivilja, premeščena v TOZD Proizv., dne 17. 5. 1981.

TOZD MALOPRODAJA

Ni bilo sprememb.

TOZD RESTAVRACIJA IN POČITNIŠKI DOMOVI

Ni bilo sprememb.

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

Ni bilo sprememb.

**REDAKCIJO SMO
ZAKLJUČILI
28. MAJA 1981**

**REDAKCIJO
JULIJSKE ŠTEVILKE
BOMO ZAKLJUČILI
26. JUNIJA 1981
UREDNIŠTVO**

POROČILO O GIBANJU OSEBNEGA DOHODKA ZA APRIL 1981

Vrednost točke za mesec april se je zvišala na din 0,08 btto.

Povprečni izplačani osebni dohod. ki so se gibal sledeče:

TOZD Proizvodnja 9296 din
TOZD Maloprodaja 11.237 din
TOZD Restavracija in počitniški domovi 10.499 din

TOZD Konfekcija 9014 din
Delovna skupnost skupnih služb 14.963 din

Pregled osebnih dohodkov za mesec april za delo v polnem delovnem času, ob normalnih delovnih pogojih in polni oceni zahtevnosti del oziroma nalog:

Razred	TOZD Proizv.	TOZD Malop.	TOZD Restav.	TOZD Konf.	DSSS
5000—5500				3	
5500—6000	5			3	
6000—6500	3			18	
6500—7000	14			23	
7000—8000	98		1	77	
8000—9000	152	3	3	54	3
9000—10000	134	6	8	39	10
10000—11000	46	9	2	19	8
11000—12000	28	3	3	8	9
12000—13000	24		1	6	12
13000—14000	12	1	1	1	6
14000—15000	6			1	11
nad 15000	6	3	1	15	46
Skupaj	526	25	20	267	105
najnižji OD	5861	8235	7654	5339	8238
najvišji OD	25145	21197	18840	36274	32339
povprečni OD	9296	11237	10499	9014	14963

Bolniški izostanki v mesecu aprilu 1981

	Zaposleni delavci	Bolezen	Nesreče	Nega druž. članov	Spremistvo druž. čl.	Redni porod. dopust	Podaljšani porod. dop.	Skupaj	Izpadle ure
TOZD									
Proiz. izd. iz sint. vlak.	545	6,17	0,54	0,70	0,12	0,99	1,19	9,71	9.739
Maloprodaja Jarše	26	0,89			0,15		9,34	10,38	491
Restavracija in počitniški domovi	20	5,19		1,35				6,54	238
Konfekcija	285	5,59	1,07	1,54	0,41	2,14	2,66	13,41	7.034
DSSS	108	3,74	0,93	0,60	0,20	0,28	0,93	6,68	1.328

Povprečni izostanki za celotno podjetje: zaposlenih 984 delavcev

Izostanki zaradi bolezni 6,72 %
Izostanki zaradi nesreč 0,71 %
Izostanki zaradi nos. in por. 1,38 %
Izostanki zaradi pod. porod. dop. 1,59 %

Skupaj: 10,40 %

Izdaja v 1400 izvodih DO INDUPLATI Jarše n. sol. sub. o. Uredniški odbor: Hilda FRELIH, Gordana GARDASE-VIC, Otmar LIPOVSEK, Janez KOSMAC, Cilka MRDJENOVIC, Ingo PAŠ, Bernarda PAVLIC (urednica), Alojz PUŠLAR, Matjaž PAVLIN, Janko UKMAR, Majda VRHOVNIK. Natisnila tiskarna Učnih delavnic v Ljubljani. Konoplan je oproščen plačila prometnega davka z odločbo Sekretariata za informacije SRS (421-1/72 od 8. 4. 1974).